

Rapport aanvullend ecologisch onderzoek

Middelkampseweg 5, Gameren



Status van het
document:

Definitief

Datum: 04-12-2025

Sweco Nederland B.V.
Onderwerp
Projectnummer
Klant
Auteur
Gecontroleerd door
Vrijgegeven door
Datum
Versie
Documentnummer
Documentreferentie

Handelsregister 30129769
Rapport aanvullend ecologisch onderzoek
51028505
TopVast

04-12-2025
D3
51028505
NL25-648800269-156691

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Gebiedsbeschrijving	5
2.1	Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	5
2.2	Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen	7
3	Resultaten voorgaand onderzoek	8
4	Onderzoeksmethodiek	10
4.1	Huismus	10
4.2	Vleermuizen	10
4.3	Steenmarter en kleine marterachtigen	11
4.4	Boerenwaluw	12
4.5	Steenuil en kerkuil	12
4.6	Grote vos	13
5	Onderzoeksresultaten	14
5.1	Huismus	14
5.2	Overige algemene broedvogels	15
5.3	Vleermuizen (gebouw- en boombewonende soorten)	15
5.4	Steenmarter en kleine marterachtigen	18
5.5	Boerenwaluw	19
5.6	Steenuil en kerkuil	19
5.7	Grote vos	20
5.8	Samenvatting onderzoeksresultaten	20
6	Toetsing aan wet- en regelgeving	22
6.1	Huismus	22
6.2	Vleermuizen	22
6.3	Bunzing	22
6.4	Steenuil	23
7	Conclusies en aanbevelingen	24
	Geraadpleegde bronnen	26
	Bijlage 1 Verklarende woordenlijst	27
	Bijlage 2 Omgevingswet	30
	Omgevingswet	30
	Besluit kwaliteit leefomgeving	31
	Besluit activiteiten leefomgeving	32

1 Inleiding

Sweco heeft van TopVast opdracht gekregen voor het uitvoeren van een aanvullend ecologisch onderzoek aan de Middelkampseweg 5 te Gameren.

Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van de voorgenomen sloop, nieuwbouw en herinrichting op de onderzoekslocatie en naar aanleiding van de resultaten van de quickscan natuurwaarden die Econsultancy (part of Sweco) in juli 2024 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport quickscan Omgevingswet Middelkampseweg 5 in Gameren, documentnummer: 24421.001 d.d. 4 juli 2024).

2 Gebiedsbeschrijving

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie (± 2 ha) ligt aan de Middelkampseweg 5 in Gameren. In figuur 2.1 is de topografische ligging van de onderzoekslocatie weergegeven.



Figuur 2.1 Topografische ligging van de onderzoekslocatie (rood omlijnd bij gele pijl).

De onderzoekslocatie betreft een manege bestaande uit enkele stallen, meerdere rijbakken, een aangelegde tuin en enkele parkeergelegenheden. Ten noorden van de onderzoekslocatie ligt een begraafplaats met daarachter een woonwijk, ten zuiden en oosten zijn agrarische percelen gelegen en ten westen ligt een dierenweide en bedrijventerrein.

In figuur 2.2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. Figuur 2.3 t/m figuur 2.8 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek tijdens de quickscan in 2024.



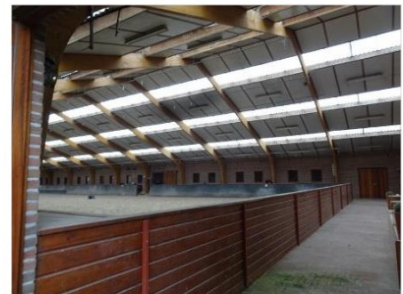
Figuur 2.2 Luchtfoto van de onderzoekslocatie (wit omlijnd) en directe omgeving.



Figuur 2.3 Onderzoekslocatie gezien vanaf het westen.



Figuur 2.4 Binnenkant van de onderzoekslocatie.



Figuur 2.5 Binnen rijbak behorend bij onderzoekslocatie.



Figuur 2.6 Onderzoekslocatie gezien vanaf het zuiden.



Figuur 2.7 Buiten rijbak behorend bij onderzoekslocatie.



Figuur 2.8 Binnenkant van de onderzoekslocatie.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens om de manege te slopen en een autoshowroom met werkplaats te realiseren. Hierbij worden de rijbakken vervangen door parkeerterrein met groen (zie figuur 2.9).



Figuur 2.9 Tekening toekomstige situatie van de onderzoekslocatie.

3 Resultaten voorgaand onderzoek

Uit de quickscan natuurwaarden (Econsultancy Part of Sweco, rapport 24421.001, d.d. 4 juli 2024) blijkt dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Omgevingswet er op sommige punten meer informatie is benodigd. In onderstaande tabel zijn de conclusies van de quickscan natuurwaarden weergegeven.

Tabel 3.1 Overzicht geschiktheid onderzoekslocatie voor soortgroepen en te nemen vervolgstappen.

Soortgroep		Geschikt habitat	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Omgevingsvergunning	Bijzonderheden / opmerkingen*
Broedvogels	algemeen	ja	mogelijk	nee	Nee	- het verwijderen van nestgelegenheden buiten het broedseizoen uitvoeren - uitvoeren van aanvullend onderzoek naar boerenzwaluw
	jaarrond beschermd	ja	mogelijk	ja	mogelijk	uitvoeren van aanvullend onderzoek naar de huismus, boomvalk, buizerd, kerkuil, ransuil, roek, sperwer en steenuil is noodzakelijk d.m.v. inspecties tijdens het broedseizoen of winterinspectie op aan- of afwezigheid van (grote) nesten
Vleermuizen	verblijfplaatsen	ja	mogelijk	ja	mogelijk	- uitvoeren van nader onderzoek naar de functie van de te slopen bebouwing voor gebouwbewonende vleermuizen. - indien de boom met loshangend schors wordt gekapt, dient er eerst aanvullend onderzoek gedaan te worden naar boombewonende vleermuizen - voorkomen van additionele (bouw)verlichting richting het woonhuis en de schuur aangrenzend aan de onderzoekslocatie
	foerageergebied	ja	nee	nee	nee	voldoende alternatief in de omgeving beschikbaar
	vliegroutes	ja	mogelijk	nee	nee	voorkomen toename verlichting richting watergangen en bomenlanen in de directe omgeving
Grondgebonden zoogdieren		ja	mogelijk	ja	mogelijk	- nader onderzoek naar steenmarter, bunzing, wezel en hermelijn - aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemeen voorkomende soorten
Amfibieën		minimaal	mogelijk	nee	nee	aandacht voor zorgplicht ten aanzien van bruine kikker en gewone pad
Reptielen		nee	nee	nee	nee	-
Vissen		nee	nee	nee	nee	-
Libellen en vlinders		ja	mogelijk	mogelijk	mogelijk	indien de twee zoete kersen gekapt gaan worden, dient er eerst aanvullend

Soortgroep	Geschikt habitat	Ingrep verstorend	Nader onderzoek	Omgevingsvergunning	Bijzonderheden / opmerkingen*
					onderzoek gedaan te worden naar het gebruik van de bomen door de grote vos
Overige ongewervelden	nee	nee	nee	nee	-
Vaatplanten	nee	nee	nee	nee	-
Gebiedsbescherming	Gebied aanwezig	Ingrep verstorend	Nader onderzoek	Vergunningplicht	
Natura 2000	3,2 km	mogelijk	ja	mogelijk	uitvoeren van onderzoek stikstofdepositie
Natuurnetwerk Nederland	335 m	nee	nee	nee	-
Houtopstanden	n.v.t				-

* Wijzigingen in het planvoornemen kunnen van invloed zijn op de uitkomst van het onderzoek.

4 Onderzoeksmethodiek

4.1 Huismus

Ten aanzien van de huismus zijn tijdens het broedseizoen twee veldbezoeken uitgevoerd in de ochtend, met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen. De veldbezoeken vonden plaats op 3 april en 1 mei 2025 (zie tabel 4.1).

Tijdens de veldbezoeken is gelet op de aanwezigheid van roepende huismussen. Mannetjes huismussen roepen met name in het voorjaar ('s ochtends) vaak vanaf de dakranden/goten waar hun nesten zich bevinden. Tevens is gedurende de veldbezoeken in de ochtend gelet op huismussen die (met nestmateriaal of voedsel) onder dakpannen of andere nestlocaties verdwijnen. Op basis van de veldbevindingen is bepaald of zich onder het pannendak van de manege broedlocaties van de huismus bevinden. De onderzoeksinspanning is conform hetgeen is gesteld in het kennisdocument van huismus (BIJ12, 2023b).

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van huismussen gunstig. De windsnelheid was maximaal 3 Beaufort en het was droog. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 8 °C.

Tabel 4.1 Omstandigheden huismus onderzoek.

Datum	Tijd	Type onderzoek	Weersomstandigheden
3 april 2025	08:53 - 10:50	Nestlocatie huismus	8 °C, droog, zonnig, 3 Bft
1 mei 2025	08:17 - 09:30	Nestlocatie huismus	15 °C, droog, zonnig, 1 Bft

4.2 Vleermuizen

Voor het onderzoek naar vleermuizen zijn in de periode mei tot half juli en half augustus tot en met september 2025 in totaal vijf veldbezoeken ten aanzien van de gebouwbewonende vleermuissoorten uitgevoerd en zes veldbezoeken ten aanzien van de boombewonende vleermuissoorten in de avonduren en/of ochtenduren uitgevoerd (zie tabel 4.2). De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie januari 2021, geactualiseerd voor meervleermuis in 2025), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomerverblijfplaats, kraamverblijfplaats en paarverblijf/baltsplaats voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger en mannenverblijfplaats van meervleermuis. Massawinterverblijfplaatsen zijn op basis van het bouwtype (lage bebouwing) op voorhand uit te sluiten.

Het vleermuisenonderzoek is uitgevoerd binnen de meest gunstige periode van het jaar waarin vleermuizen aantoonbaar van de onderzoekslocatie gebruik kunnen maken (mei - september). Gedurende de periode mei tot en met half juli hebben de meeste soorten hun zomer- en kraamverblijfplaatsen bezet en zijn druk bezig met het grootbrengen van jonge dieren. Vanaf eind juli vallen de kraamkolonies uiteen, verspreiden de vrouwtjes zich en gaan op zoek naar het gezelschap van baltsende mannetjes.

Tijdens de veldbezoeken op 19 mei, 16 juni, 9 juli 2025, is voornamelijk gelet op uitvliegende, invliegende of zwermende vleermuizen in het kader van het onderzoek naar kraam- en zomerverblijfplaatsen in de bebouwing. Tijdens de veldbezoeken op 5 juni en 27 juni 2025, is voornamelijk gelet op uitvliegende, invliegende of zwermende vleermuizen in het kader van het onderzoek naar kraam- en zomerverblijfplaatsen voor de boombewonende soorten. Daarnaast is er ook gelet op foeragerende en passerende vleermuizen. Tijdens de veldbezoeken in de paarperiode op 18 augustus en 8 september 2025 is voornamelijk gelet op aanwezigheid van paarverblijfplaatsen. In de periode half augustus - september produceren mannetjes vleermuizen namelijk de meeste sociale geluiden vanuit of vliegend rondom bebouwing om vrouwtjes te lokken. Tijdens de veldbezoeken in de paarperiode op 18 augustus, 11 september, 19 september en 10

oktober 2025 is voornamelijk gelet op aanwezigheid van paarverblijfplaatsen voor de boombewonende soorten.

Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd met behulp van een batdetector (Pettersson D240x of Pettersson M500) met opnamemogelijkheid. Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van vleermuizen gunstig. De buitentemperaturen lagen tijdens de rondes tussen de 13 °C en 21 °C. De windsnelheid bedroeg maximaal 3 Beaufort en tijdens alle veldbezoeken was het geheel droog. De weersomstandigheden voldoen hierbij aan de protocollaire eisen voor vleermuizen onderzoek: temperatuur niet lager dan 12 °C bij avondronde en 10 °C bij de ochtendronde, de windsnelheid beneden de 4 Beaufort en geen sprake van neerslag anders dan lichte motregen.

Tabel 4.2 Omstandigheden vleermuis onderzoek.

Datum	Tijd	Type onderzoek	Weersomstandigheden
19 mei 2025	21:25 – 23:35	Zomer- en kraamverblijfplaats gebouwbewonende vleermuizen	15 °C, droog, licht bewolkt, 3 Bft
5 juni 2025	02:23 – 05:23	Zomer- en kraamverblijfplaats boombewonende vleermuizen	11 °C, droog, half bewolkt, 2 Bft
16 juni 2025	21:51 – 00:15	Zomer- en kraamverblijfplaats gebouwbewonende vleermuizen	14 °C, droog, helder, 2 Bft
27 juni 2025	22:00 – 00:30	Zomer- en kraamverblijfplaats boombewonende vleermuizen	19 °C, droog, half bewolkt, 2 Bft
9 juli 2025	02:24 – 05:33	Zomer- en kraamverblijfplaats gebouwbewonende vleermuizen	13 °C, droog, licht bewolkt, 2 Bft
18 augustus 2025	20:51 – 00:00	Paarverblijfplaats gebouwbewonende vleermuizen	21 °C, droog, helder, 2 Bft
18 augustus 2025	20:51 – 00:00	Paarverblijfplaats gebouwbewonende vleermuizen	21 °C, droog, helder, 2 Bft
8 september 2025	20:05 – 23:11	Paarverblijfplaats boombewonende vleermuizen	17 °C, droog, bewolkt, 2 Bft
11 september 2025	20:01 – 00:01	Paarverblijfplaats boombewonende vleermuizen	14 °C, droog, helder, 3 Bft
19 september 2025	22:05 – 00:06	Paarverblijfplaats boombewonende vleermuizen	18 °C, droog, helder, 2 Bft
10 oktober 2025	22:00 – 00:00	Paarverblijfplaats boombewonende vleermuizen	13 °C, droog, half bewolkt, 1 Bft

4.3 Steenmarter en kleine marterachtigen

Voor het onderzoek naar de steenmarter is er tijdens andere avondbezoeken, die op gunstige tijden voor de steenmarter plaatsvonden, gelet op de aanwezigheid van individuen. Ook kan het cameraonderzoek naar kleine marterachtigen gecombineerd worden met het onderzoek naar de steenmarter. Voor het onderzoek naar bunzing, wezel en hermelijn zijn struikrovers verspreid over het onderzoeksgebied geplaatst. De Struikrover® is een halfopen PVC-buis met aan de voorkant een blikje sardines. Aan de achterzijde zit een cameraval bevestigd welke de aan- of afwezigheid van marters kan bevestigen. Tijdens het eerste veldbezoek is gekeken waar potentiële vaste rust- of voortplantingsplaatsen, foerageergebieden en verbindingzones zich bevinden. Vervolgens zijn de struikrovers strategisch geplaatst om de functie van het onderzoeksgebied en omgeving voor wezel en hermelijn aan te tonen dan wel uit te sluiten. Er zijn drie

struikrovers gedurende 8 weken in de periode juni tot en met augustus geplaatst die de functie van het plangebied onderzocht hebben voor de bunzing, wezel en hermelijn. Na vier weken zijn deze struikrovers verplaatst om op deze manier zes meetpunten te creëren (zie figuur 5.9). De inventarisatiemethode is uitgevoerd volgens het kennisdocument kleine marterachtigen (BIJ12, januari 2024).

4.4 Boerenzwaluw

Boerenzwaluwen bouwen nesten bij voorkeur in boerenschuren, loodsen en dergelijke waar ze in en uit kunnen vliegen. De onderzoeksperiode voor boerenzwaluwen loopt conform de methode van Sovon van half april tot half augustus met minimaal twee inspecties om aanwezigheid van nesten uit te sluiten waarvan één in juni en één in juli. Daarom is er voor deze soort tweemaal een inspectie uitgevoerd van de gehele manege, uitgevoerd op 4 juni en 2 juli 2025 door één persoon. Tijdens de veldbezoeken was het weer geschikt, namelijk droog en zonnig/half bewolkt (zie tabel 4.3). Tijdens deze inspecties is er gekeken naar aanwezigheid en bezetting van eventueel aanwezige nesten. Tijdens inspecties worden systematisch balken of andere potentiële nestplaatsen langsgegaan. De nesten worden gemaakt van strootjes of ander plantmateriaal gemengd met modder of mest. De nesten bevinden zich meestal op 2-5 meter hoogte op een balk of muurtje of in een nis, vaak met enige ondersteuning (bijv. elektriciteitsleidingen). De nesten zijn tevens te herkennen aan de vorm van het nest, welke wordt aangepast aan de standplaats maar meestal half rond is.

Tabel 4.3 Omstandigheden boerenzwaluw onderzoek.

Datum	Tijd	Type onderzoek	Weersomstandigheden
4 juni 2025	12:17 – 13:17	Nestlocatie boerenzwaluw	18 °C, droog, half bewolkt, 4 Bft
2 juli 2025	10:00 – 12:00	Nestlocatie boerenzwaluw	20 °C, droog, helder, 3 Bft

4.5 Steenuil en kerkuil

De onderzoekslocatie is geschikt als foerageergebied en als nestlocatie voor de steenuil en kerkuil. Voor het onderzoek naar de steenuil is in de periode half februari tot half april 2025 een drietal avondbezoeken uitgevoerd. Tussen het eerste en laatste veldbezoek dient minimaal 1 maand te zitten. De veldbezoeken vonden plaats op 4 maart, 17 maart en 7 april 2025 (zie tabel 4.4). Bij het onderzoek worden de onderzoekslocatie en de omgeving geïnspecteerd waarbij gebruik wordt gemaakt van geluidsnabootsing. Hiermee worden eventueel aanwezige steenuilenterria in kaart gebracht. De inventarisatiemethode is overeenkomstig met de methode die opgesteld is door Steenuilenoverleg Nederland (STONE) en soorteninventarisatieprotocollen (NGB, versie november 2023). Indien een steenuilterritorium op of in de buurt van de onderzoekslocatie wordt aangetroffen, dient er mogelijk een foerageergebiedanalyse te worden gedaan. Gecombineerd met het steenuilonderzoek is er ook gelet op de roep van adulten van de kerkuil, in- en uitvliegende vogels en bedelende jongen van de kerkuil. De kerkuil reageert niet op het afspelen van de baltsroep op een geluidsrecorder.

Tabel 4.4 Omstandigheden steenuil/kerkuil onderzoek.

Datum	Tijd	Type onderzoek	Weersomstandigheden
4 maart 2025	20:48 – 22:48	Steenuil/kerkuil onderzoek	6 °C, droog, helder, 1 Bft
17 maart 2025	19:10 – 21:11	Steenuil/kerkuil onderzoek	6 °C, droog, helder, 3 Bft
7 april 2025	20:45 – 22:50	Steenuil/kerkuil onderzoek	11 °C, droog, helder, 2 Bft

4.6 Grote vos

De imago van de grote vos wordt het beste waargenomen in maart en april. De rupsen van de soort kunnen worden aangetroffen van half mei tot half juni. Omdat de grote vos een zwervende soorten is, is de trefkans laag. Het is daarom beter om te zoeken naar rupsen van de soort op waardplanten op de onderzoekslocatie.

Omdat de rupsen in groepen leven zijn de rupsen en hun vraatsporen vaak duidelijk zichtbaar. Er wordt middels twee veldbezoeken van half mei tot half juni onderzocht of er rupsen in de wilgen op de onderzoekslocatie aanwezig zijn. Voor bladeren die vanaf de grond niet goed te overzien zijn, wordt gebruik gemaakt van een verrekijker en/of een ladder. Tevens is tijdens de overige veldbezoeken gelet op imago's van de grote vos door te kijken naar vliegende, zonnende en foeragerende individuen. Hierbij is gebruik gemaakt van een verrekijker indien nodig. Voor het waarnemen van vlinders dient het weer gunstig te zijn: warm, weinig wind (<5 Beaufort), droog en zonnig tot half bewolkt. Het onderzoek is uitgevoerd op 22 mei en 4 juni 2025 waarbij het droog was en half bewolkt. Verder zijn tijdens de andere veldbezoeken in de geschikte periode gelet op imago's. Het onderzoek voldoet aan de eisen van het onderzoeksprotocol vlinders en libellen van De Vlinderstichting (2023) (zie tabel 4.5).

Tabel 4.5 Omstandigheden grote vos onderzoek.

Datum	Tijd	Type onderzoek	Weersomstandigheden
22 mei 2025	13:39 – 14:39	Aanwezigheid rupsen	15 °C, droog, half bewolkt, 4 Bft
4 juni 2025	13:17 – 14:17	Aanwezigheid rupsen	18 °C, droog, half bewolkt, 4 Bft

5 Onderzoeksresultaten

5.1 Huismus

Nestlocaties binnen de onderzoekslocatie

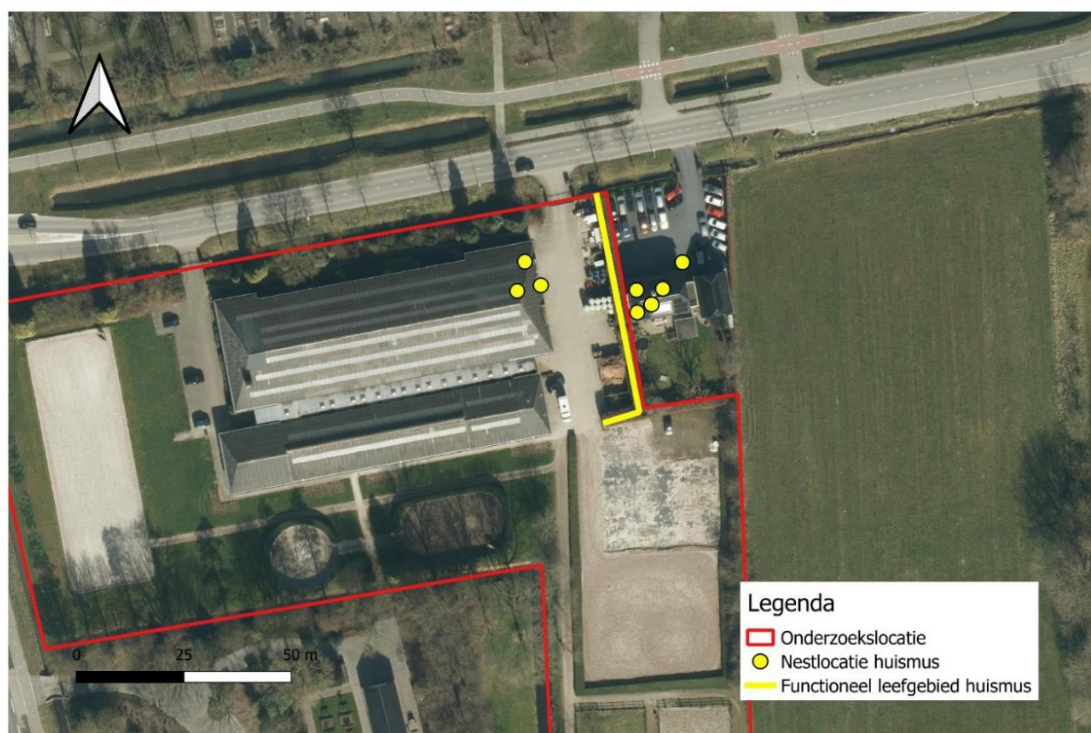
Huismussen nestelen meestal in ruimtes onder dakpannen, welke zij via de dakgoot kunnen bereiken. Tevens gebruikt de huismus omliggend groen om in te schuilen en te foerageren. Tijdens het onderzoek naar de huismus zijn binnen de onderzoekslocatie drie nestlocaties van huismus vastgesteld van de huismus (zie figuur 5.1). Negatieve effecten ten aanzien van de huismus zijn als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden niet uit te sluiten (zie hoofdstuk 6).

Nestlocaties buiten de onderzoekslocatie

Buiten de onderzoekslocatie zijn diverse nestlocaties van de huismus aangetroffen (zie figuur 5.1). Doordat de onderzoekslocatie bouwrijp wordt gemaakt buiten het broedseizoen en de huismussen enkel kortdurend worden verstoord blijven de nestlocaties behouden. Tevens is de afstand dusdanig dat de geluidsverstoring geen invloed zal hebben op het verdwijnen van de nestlocaties in de omgeving. De nestlocaties in de omgeving zullen door de afstand en duur geen negatieve effecten ondervinden van de voorgenomen werkzaamheden.

Functioneel leefgebied

De heg aan de oostzijde van de onderzoekslocatie betreft functioneel leefgebied en herbergt een kwetterbosje, foerageer- en schuilfunctie voor de huismus (zie figuur 5.1). Door het behoud van deze heg blijft het functioneel leefgebied zowel tijdens als na de werkzaamheden behouden. In het toekomstig onderwerp van de omgeving dienen deze bosschages daarom behouden te blijven zodat het essentieel groen voor de huismus niet verloren gaat. Indien de heg niet behouden kan blijven, is overtreding van de Omgevingswet niet uit te sluiten (zie hoofdstuk 6).



Figuur 5.1 Verspreiding van de huismus (gele stippen) en functioneel leefgebied van de huismus (gele lijn) op de onderzoekslocatie (rood omlijnd), op basis van de inventarisatie in het seizoen 2025.

5.2 Overige algemene broedvogels

Tijdens de verschillende veldbezoeken is een nestlocatie van de ekster waargenomen in de boom aan de zuidzijde op de onderzoekslocatie (zie figuur 5.2). Afhankelijk van de werkzaamheden kan de uitvoering het nest mogelijk verstoord worden. Het gaat hierbij om een algemeen voorkomende soorten, die ook in de directe omgeving voldoende broedgelegenheid heeft. Er zijn derhalve geen bijzondere ecologische omstandigheden die rechtvaardigen dat de nesten van deze soorten een jaarrond beschermde status zouden moeten genieten. Wel dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen.

Andere waargenomen nesten en individuen ervaren geen hinder van de voorgenomen werkzaamheden mits buiten het broedseizoen gestart wordt met de werkzaamheden.



Figuur 5.2 Aangetroffen nestlocatie ekster (algemene broedvogel) (paarse stip) op de onderzoekslocatie (rood omlijnd), op basis van de inventarisatie in het seizoen 2025.

5.3 Vleermuizen (gebouw- en boombewonende soorten)

Verblijfplaatsen binnen de onderzoekslocatie (gebouwbewonende soorten)

Binnen de onderzoekslocatie zijn vijf zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aangetroffen (zie figuur 5.3). Deze bevinden zich in de in de nok, achter de zonnewering en onder de hoekpannen (zie figuur 5.4 t/m 5.6). Deze verblijfplaatsen kunnen mogelijk ook als milde winterverblijfplaats gebruikt worden. Kraamfuncties zijn niet aangetroffen vanwege de afwezigheid van typisch kraamverblijfgedrag. Tevens zijn er tijdens de paarperiode geen baltende vleermuizen waargenomen, die binding toonde met het gebouw. Bij de voorgenomen werkzaamheden vindt, zonder het nemen van maatregelen, mogelijk verstoring en vernietiging van vijf zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis plaats die mogelijk ook als milde winterverblijfplaats in gebruik kunnen zijn (zie hoofdstuk 6).

Verblijfplaatsen binnen de onderzoekslocatie (boombewonende soorten)

Binnen de onderzoekslocatie zijn er geen zomer- of kraamverblijfplaatsen waargenomen bij de potentieel geschikte bomen. Tevens is er in de paarperiode geen paarverblijfplaats waargenomen. Bij de voorgenomen werkzaamheden vindt geen verstoring of vernietiging plaats van verblijfplaatsen van boombewonende vleermuissoorten.

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie

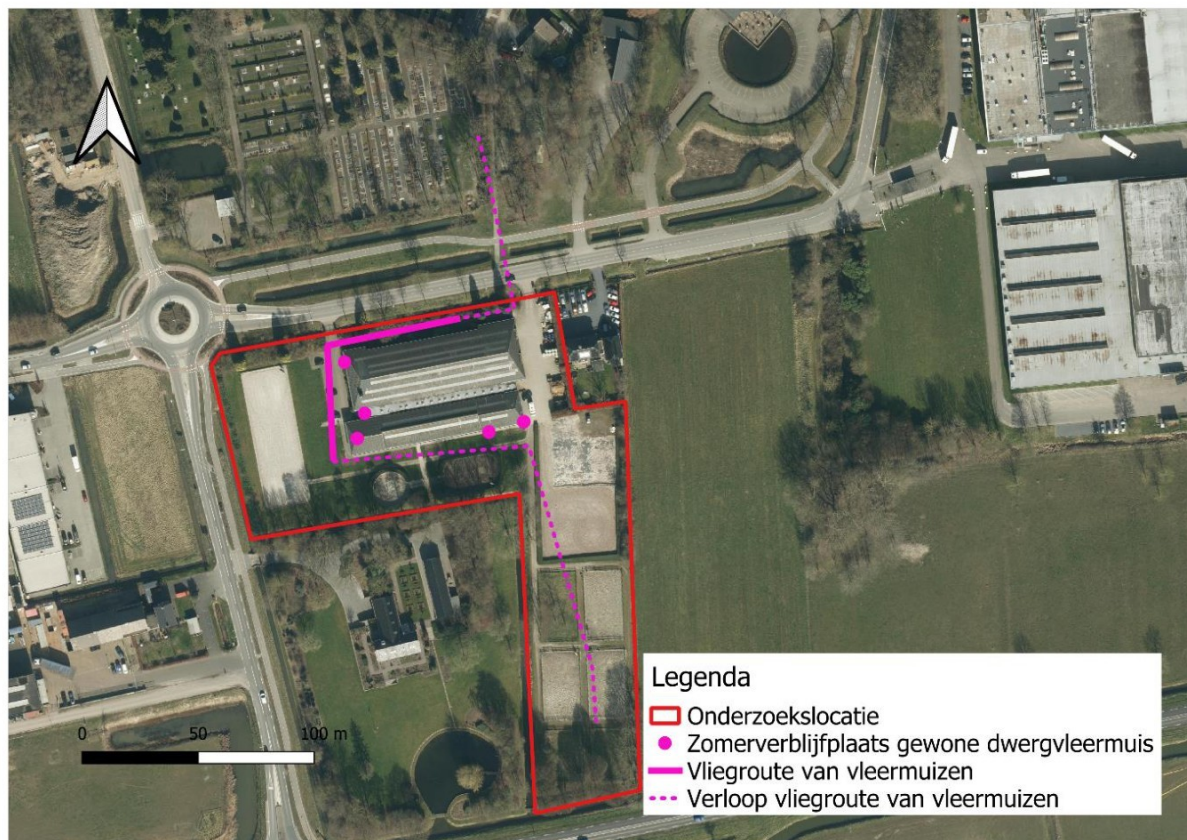
In de omgeving van de onderzoekslocatie zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen waargenomen. Hierdoor is het niet aannemelijk dat er in de directe invloedssfeer van de onderzoekslocatie potentiële verblijfplaatsen aanwezig zijn die negatieve invloed kunnen ondervinden van de werkzaamheden.

Foerageergebied

Op de onderzoekslocatie zijn foeragerende vleermuizen waargenomen, namelijk de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger. De foerageergebieden op de onderzoekslocatie verdwijnen mogelijk, echter is er in de omgeving voldoende alternatief aanwezig in de vorm van tuinen en weilanden. Deze blijven bij de voorgenomen werkzaamheden behouden waardoor overtreding van de Omgevingswet niet aan de orde is. Er dient echter wel rekening te worden gehouden met additionele verlichting richting de omgeving rondom de onderzoekslocatie (zie hoofdstuk 6).

Vliegroute

Op de onderzoekslocatie is één vliegroute van de gewone dwergvleermuis en meervleermuis waargenomen (zie figuur 5.3). Deze vliegroute bevindt zich in het noorden van de onderzoekslocatie waarbij ze de route tussen de bosschages en het gebouw gebruiken. Ook wordt de sloot direct grenzend aan de onderzoekslocatie ten noorden in gebruik genomen als vliegroute. Deze verbindingen worden gebruikt door de vleermuizen uit de omgeving om van noord naar zuid te verplaatsen. Mogelijk vindt er verstoring plaats door de in de toekomst geplande verlichting. Er dient een nadere toetsing plaats te vinden om uit te sluiten dat er negatieve effecten zullen plaatsvinden ten aanzien van de aanwezige vliegroute of er dienen maatregelen genomen te worden om de vliegroute actief te behouden (zie hoofdstuk 6).



Figuur 5.3 Verspreiding van vleermuisverblijfplaatsen (gele stippen) en vliegroutes van vleermuizen (roze lijn) op de onderzoekslocatie (rood omlijnd), op basis van de inventarisatie in het seizoen 2025. Het verwachte verloop van de aangetroffen vliegroute is aangegeven met de roze stippellijn.



Figuur 5.4 Zomerverblijfplaats gewone dwergvleermuis achter de zonnepanelen (rode cirkel).



Figuur 5.5 Zomerverblijfplaats gewone dwergvleermuis (rode cirkel).



Figuur 5.6 Zomerverblijfplaats gewone dwergvleermuis op de hoek (rode cirkel).

5.4 Steenmarter en kleine marterachtigen

Tijdens de acht weken dat de struikrovers in het veld stond, zijn twee waarnemingen van de bunzing gedaan, op verschillende locaties. De eerste waarneming is gedaan op 1 augustus en de tweede waarneming op 4 augustus 2025 (zie figuur 5.7 en 5.8). Bovendien is tijdens de avondrondes voor vleermuizen een bunzing waargenomen op één van deze locaties, maar op een ander tijdstip dan toen de camera daar geplaatst was (zie figuur 5.9). Gedurende de veldbezoeken zijn geen waarnemingen gedaan van steenmarter of andere kleine marterachtigen. Negatieve effecten ten aanzien van de bunzing zijn niet uit te sluiten bij de werkzaamheden en in de toekomstige indeling van de onderzoekslocatie (zie hoofdstuk 6).

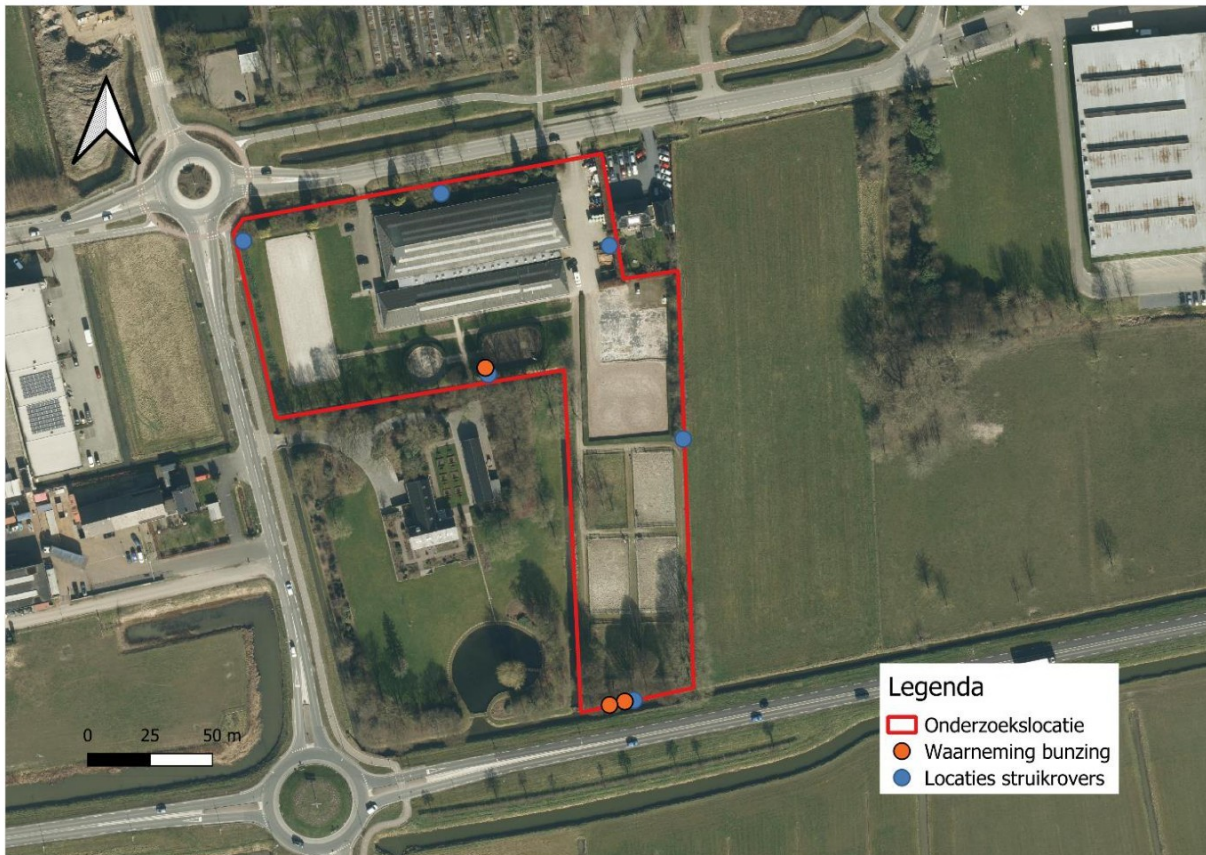
Verder zijn op de camera's waarnemingen gedaan van vogels (huismus, ekster, merel), muizen, ratten, egels, katten en hazen.



Figuur 5.7 Waarneming van de bunzing op de camera.



Figuur 5.8 Waarneming van de bunzing op de camera.



Figuur 5.9 Verspreiding van de bunzing (oranje stippen) en de locaties van de struikrovers (blauwe stippen) op de onderzoekslocatie (rood omlijnd), op basis van de inventarisatie in het seizoen 2025.

5.5 Boerenzwaluw

Tijdens de onderzoeken naar de boerenzwaluw zijn geen boerenzwaluwen waargenomen. Er zijn tevens geen nestlocaties van de boerenzwaluw aangetroffen. Vanwege de afwezigheid van nestlocaties en de afwezigheid van individuen kan de aanwezigheid van de boerenzwaluw op de onderzoekslocatie worden uitgesloten. Er zullen geen negatieve effecten ten aanzien van de boerenzwaluw plaatsvinden bij de werkzaamheden.

5.6 Steenuil en kerkuil

Tijdens het onderzoek naar de steenuil en kerkuil zijn er twee steenuilen op de onderzoekslocatie waargenomen (zie figuur 5.10). Op de onderzoekslocatie zijn geen geschikte bomen die kunnen functioneren als nestlocatie. Potentiële nestlocaties in de bebouwing van de onderzoekslocaties zijn niet waargenomen, door het ontbreken van sporen. Echter zit een nestlocatie in de directe omgeving van de onderzoekslocatie, aangezien de steenuilen na één keer afspelen van de roep, direct reageerde en ter plaatse waren. Tijdens twee van de drie veldbezoeken kwam de steenuil aangevlogen vanuit het noorden, wat wijst op een nestlocatie ten noorden van de onderzoekslocatie. Naast de veldwerkrondes heeft er ook een inspectie plaatsgevonden naar geschikte nestlocaties. Echter is de nestlocatie niet gevonden tijdens deze inspectie gezien de dichte begroeiing. De onderzoekslocatie wordt gebruikt als foerageergebied door de in de directe omgeving verblijvende steenuilen. Negatieve effecten ten aanzien van de steenuil zijn niet uit te sluiten bij de werkzaamheden en de toekomstige gebiedsindeling (zie hoofdstuk 6).



Figuur 5.10 Reacties op de afgespeelde baltsroep van de steenuil (bruin/oranje stippen) op de onderzoekslocatie (rood omlijnd), op basis van de inventarisatie in het seizoen 2025.

5.7 Grote vos

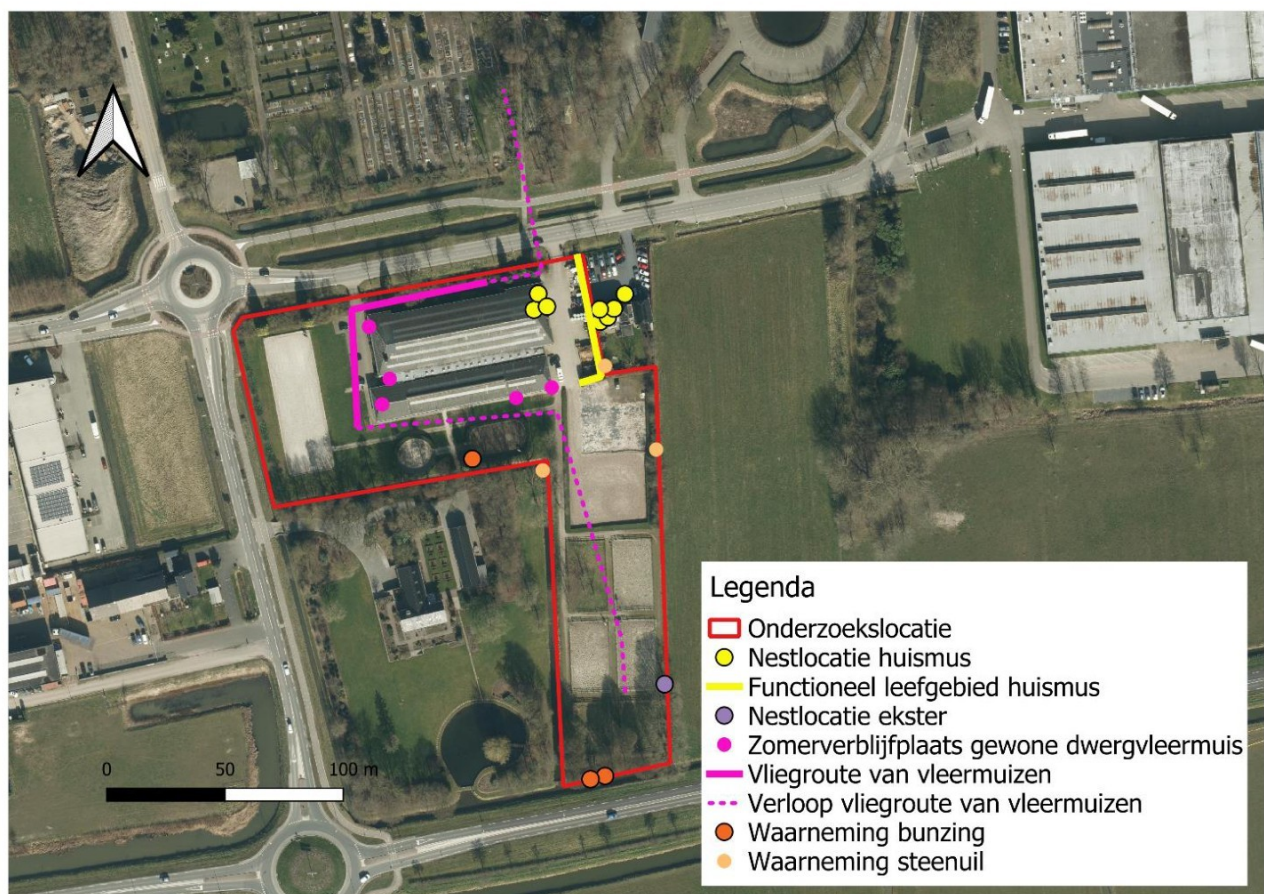
Tijdens de veldbezoeken in juni zijn de bomen op de onderzoekslocatie onderzocht op aanwezigheid van rupsen van de grote vos. Deze zijn niet aangetroffen. Tevens is tijdens alle veldbezoeken gelet op aanwezige imago's van de grote vos. Ook deze zijn tijdens geen van de veldbezoeken aangetroffen. Er zullen geen negatieve effecten ten aanzien van de grote vos plaatsvinden bij de werkzaamheden.

5.8 Samenvatting onderzoeksresultaten

In tabel 5.1 is een samenvatting te zien van de onderzoeksresultaten en figuur 5.11 toont een samenvatting van de aangetroffen functies.

Soort	Aanwezigheid op de onderzoekslocatie
Huismus	Ja
Gebouwbewonende vleermuizen	Ja
Boombewonende vleermuizen	Nee
Steenmarter	Nee

Bunzing	Ja
Wezel	Nee
Hermelijn	Nee
Boerenwaluw	Nee
Steenuil	Ja, foerageergebied met nestlocatie in de directe omgeving
Kerkuil	Nee
Grote vos	Nee



Figuur 5.11 Verspreiding van de resultaten van het veldonderzoek op de onderzoekslocatie (rood omlijnd), op basis van de inventarisatie in het seizoen 2025.

6 Toetsing aan wet- en regelgeving

6.1 Huismus

De huismus valt onder het beschermingsregime van de Vogelrichtlijn ondergebracht in paragraaf 11.2.2 (Bal). Het is verboden de voortplantings- en rustplaatsen te beschadigen of te vernielen en de nesten mogen niet worden weggenomen.

Als gevolg van de sloop van de bebouwing is overtreding van artikel 11.37, lid 1 (Bal) van de Omgevingswet ten aanzien van de huismus niet te voorkomen. Er zijn maatregelen benodigd om de functionaliteit voor de huismus te allen tijde te behouden. Er dienen maatregelen genomen te worden zoals het aanbrengen van tijdelijke voorzieningen, het ongeschikt maken van de bebouwing in de minst kwetsbare periode en het treffen van permanente voorzieningen in de nieuwbouw. Tevens dienen de bosschages welke dienen als functioneel leefgebied behouden te blijven. Indien dit niet mogelijk is zullen hier tevens maatregelen voor getroffen dienen worden. De maatregelen dienen uitgewerkt te worden in een ecologisch activiteitenplan en ter goedkeuring voorgelegd te worden aan het bevoegd gezag via het aanvragen van een omgevingsvergunning.

6.2 Vleermuizen

Alle vleermuissoorten vallen onder het beschermingsregime van de Habitatrichtlijn en de conventie van Bonn, in de Omgevingswet ondergebracht in paragraaf 11.2.3 (Bal). De schadelijke handelingen die van toepassing zijn op de vleermuizen betreffen het opzettelijk verstoren, doden of vangen van de dieren en het beschadigen of vernielen van de rust- en voortplantingsplaatsen.

Bij de sloop van de bebouwing is het niet te voorkomen dat wegnemen, vernielen of beschadigen optreedt, waardoor artikel 11.46, lid 1 (Bal) wordt overtreden. Er zijn maatregelen benodigd om de functionaliteit voor de gewone dwergvleermuis te allen tijde te behouden. Er dienen maatregelen genomen te worden zoals het aanbrengen van tijdelijke voorzieningen, het ongeschikt maken van de bebouwing in de minst kwetsbare periode en het treffen van permanente voorzieningen in de nieuwbouw.

Tevens dient er aanvullend getoetst te worden aan het definitieve ontwerp of de toekomstige lichtsituatie verstorend werkt voor de vliegroute in het noorden van de onderzoekslocatie en/of welke maatregelen genomen moeten worden om verstoring te voorkomen. Mocht verstoring niet te voorkomen zijn dient er een vergunning aangevraagd te worden. Ook dient er geen extra licht op de omgeving van de onderzoekslocatie en de bosschages ten noorden en westen geschoten te worden, zodat de foerageergebieden in de omgeving behouden blijven. De maatregelen dienen uitgewerkt te worden in een ecologisch activiteitenplan en ter goedkeuring voorgelegd te worden aan het bevoegd gezag via het aanvragen van een omgevingsvergunning.

6.3 Bunzing

De bunzing is beschermd volgens artikel 11.54, eerste lid, Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Het is daardoor verboden de dieren opzettelijk te vangen of doden en om vaste voortplantings- en rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of vernielen.

Op de onderzoekslocatie betreft een vaste rust- en/of voortplantingsplaats van de bunzing. Er zijn maatregelen benodigd om de functionaliteit voor de bunzing te allen tijde te behouden. De maatregelen dienen uitgewerkt te worden in een ecologisch activiteitenplan en ter goedkeuring voorgelegd te worden aan het bevoegd gezag via het aanvragen van een omgevingsvergunning.

6.4 Steenuil

De steenuil en zijn leefgebied zijn beschermd volgens artikel 11.37, eerste lid, Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). De nesten van steenuilen vallen onder categorie 1 van vogelnesten: 'nesten die behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- of voortplantingsplaats'. Volgens artikel 11.37, eerste lid, Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) is het verboden nesten van deze soorten te beschadigen, te vernielen of weg te nemen. Wanneer een deel van het essentieel leefgebied van de steenuil verdwijnt, kan dit zorgen voor aantasting van de functionaliteit van het nest. Het leefgebied dient het gehele jaar te voorzien in alle elementen die de soort nodig heeft om te kunnen verblijven of voort te planten.

Bij de voorgenomen ingreep zal een deel verloren gaan van het territorium en gaat een nestlocatie in de directe omgeving potentieel tijdelijk verloren door verstoring als gevolg van het planvoornemen, waardoor artikel 11.37, eerste lid, Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) wordt overtreden. Er dient een foerageergebiedanalyse opgesteld te worden om de effecten van het verdwijnen van de foerageerlocatie in kaart te brengen. Tevens dienen er maatregelen getroffen worden om de nestlocatie in de directe omgeving functioneel te behouden. Vervolgens dienen eventuele maatregelen uitgewerkt te worden in een ecologisch activiteitenplan en ter goedkeuring voorgelegd te worden aan het bevoegd gezag via het aanvragen van een omgevingsvergunning.

7 Conclusies en aanbevelingen

Inleiding

Sweco heeft in opdracht van TopVast een aanvullend ecologisch onderzoek uitgevoerd aan de Middelkampseweg 5 te Gameren. Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van de voorgenomen sloop, nieuwbouw en herinrichting op de onderzoekslocatie.

Voorgenomen ingreep

De initiatiefnemer is voornemens om de manege te slopen en een autoshowroom met werkplaats te realiseren (zie figuur 2.9).

Functie onderzoekslocatie voor beschermde soorten

Uit het aanvullend ecologisch onderzoek is gebleken dat er op de onderzoekslocatie en binnen de invloedsfeer van de voorgenomen werkzaamheden geen rust- of voortplantingsplaatsen van de steenmarter, hermelijn, wezel, kerkuil, boerenwaluw en grote vos aanwezig zijn.

Binnen de onderzoekslocatie zijn wel vaste rust- of voortplantingsplaatsen aangetroffen van de huismus, gewone dwergvleermuis, steenuil en bunzing, namelijk de volgende:

- drie nestlocaties van de huismus en essentieel functioneel leefgebied;
- vijf zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis die mogelijk ook als milde winterverblijfplaats in gebruik kunnen zijn en een vliegroute van de gewone dwergvleermuis en meervleermuis;
- foerageergebied van de steenuil met nestlocatie in de directe omgeving;
- verblijf- en foerageerplaatsen van de bunzing.

Indien er geen maatregelen getroffen worden zal er een overtreding van de Omgevingswet plaatsvinden ten aanzien van deze soorten.

Conclusie

Als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden worden drie nestlocaties van de huismus, vijf zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis die mogelijk ook als milde winterverblijfplaats in gebruik kunnen zijn, een vliegroute van de gewone dwergvleermuis en meervleermuis, foerageergebied van de steenuil en een nestlocatie in de directe omgeving en verblijf- en foerageerplaatsen van de bunzing, verstoord en vernietigd. Ten aanzien van de steenuil dient een foerageergebiedanalyse te worden uitgevoerd. Vervolgens dienen maatregelen te worden vastgelegd in een ecologisch activiteitenplan en middels een vergunningsaanvraag voor een flora- en fauna-activiteit, via het Omgevingsloket, te worden voorgelegd bij de provincie Gelderland.

De bosschages ten oosten van de manege, welke gebruikt worden als functioneel leefgebied door de huismussen, dienen behouden te blijven (zie figuur 2.9). Er dient nader onderzocht te worden of de toekomstige lichtsituatie verstorend werkt op de vliegroute ten noorden van de onderzoekslocatie. Indien er verstoring optreedt dient er een alternatieve vliegroute aangeboden te worden. Tevens dient er rekening gehouden te worden met additionele verlichting richting de omgeving van de manege, zoals de bosschages ten noorden en westen, tuinen, weilanden en straten, in verband met de aanwezige foeragerende vleermuizen.

Daarnaast biedt de onderzoekslocatie een functie voor algemene broedvogels, algemene amfibieën en algemene grondgebonden zoogdieren. Ten aanzien van algemene broedvogels dienen potentiële nestgelegenheden buiten het broedseizoen verwijderd te worden en ongeschikt te maken voor aanvang van het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen. Daarnaast dient rekening te worden gehouden met de algemene zorgplicht aangaande algemene grondgebonden zoogdieren en algemene amfibieën.

Tot slot dient rekening gehouden te worden met de zorgplicht zoals omschreven in de quickscan natuurwaarden die Econsultancy, part of Sweco in juli 2024 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport quickscan Omgevingswet Middelkampseweg 5 in Gameren, documentnummer: 24421.001 d.d. 4 juli 2024).

Geraadpleegde bronnen

BIJ12 (2023b). Kennisdocument huismus. Opgehaald van <https://www.bij12.nl/kennisdocumenten/>.

BIJ12 (2024a). Kennisdocument gewone dwergvleermuis. Opgehaald van <https://www.bij12.nl/kennisdocumenten/>.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus (2025). Vleermuisprotocol 2021, geactualiseerd voor meervleermuis 2025. Opgehaald van <https://www.netwerkgroenebureaus.nl/vleermuisprotocol-2021-geactualiseerd-voor-meervleermuis>.

BIJ12 (2024b) Kennisdocument kleine marterachtigen Bunzing – Hermelijn – Wezel. Opgehaald van <https://www.bij12.nl/kennisdocumenten/>.

Sovon Vogelonderzoek Nederland. (z.d.). Boerenwaluw | Sovon Vogelonderzoek. Sovon Vogelonderzoek. <https://stats.sovon.nl/stats/soort/9920>

BIJ12 (2017b). Kennisdocument steenuil. Opgehaald van <https://www.bij12.nl/kennisdocumenten/>.

BIJ12 (2017). Kennisdocument kerkuil. Opgehaald van <https://www.bij12.nl/kennisdocumenten/>.

De Vlinderstichting. (2023). Onderzoeksprotocol vlinders en libellen. <https://assets.vlinderstichting.nl/docs/d6244e52-8087-4ca0-9d87-a52e208a1751.pdf>

Bijlage 1 Verklarende woordenlijst

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een vergunningssaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of voortplantingsplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Broedseizoen

Voor het broedseizoen staat in de wet geen vaste periode. De looptijd verschilt per soort en varieert per jaar. Veel vogelsoorten broeden ongeveer tussen 15 maart 1 september.

Foeragegebied

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of voortplantingsplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamkolonie

De kraamkolonie bestaat uit alle vruchtbare vrouwtjes binnen een kolonie vleermuizen een kraamkolonie bestaat uit meerdere kraamgroepen.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kan oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Omgevingsvergunning

Het onderdeel soortbescherming onder de Omgevingswet heeft als om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Omgevingswet een aantal schadelijke handelingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een omgevingsvergunning benodigd zijn. Een omgevingsvergunning is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Voortplantingsplaats of rustplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Omgevingswet omschrijft niet exact wat een vaste rust- of voortplantingsplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kan sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Buiten de kraamperiode worden deze door groepjes vrouwtjes en jongen gebruikt, in de kraamperiode door individuele mannetjes.

Bijlage 2 Omgevingswet

Omgevingswet

AFDELING 2.6 BIJZONDERE TAKEN EN BEVOEGDHEDEN

§ 2.6.3 Bijzondere bevoegdheden natuur en landschap

Artikel 2.44 (aanwijzing natuurgebieden en landschappen)

1. Onze Minister voor Natuur en Stikstof wijst ter uitvoering van de Vogelrichtlijn of de Habitatrichtlijn Natura 2000-gebieden aan en stelt daarbij instandhoudingsdoelstellingen voor die gebieden vast.
2. Onze Minister voor Natuur en Stikstof kan ter uitvoering van de Vogelrichtlijn of de Habitatrichtlijn bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen en instandhoudingsdoelstellingen voor die gebieden vaststellen.
3. Onze Minister voor Natuur en Stikstof kan nationale parken aanwijzen.
4. Bij omgevingsverordening worden de gebieden aangewezen die behoren tot het natuurnetwerk Nederland.
5. Bij omgevingsverordening kunnen gebieden, met uitzondering van Natura 2000-gebieden of gebieden als bedoeld in het vierde lid, worden aangewezen als bijzondere provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen.

AFDELING 5.1 DE OMGEVINGSVERGUNNING

§ 5.1.1 Verbodsbepalingen

Artikel 5.1 (omgevingsvergunningplichtige activiteiten wet)

1. Het is verboden zonder omgevingsvergunning de volgende activiteiten te verrichten:
 - a. een afwijkkomgevingsplanactiviteit,
 - b. een rijksmonumentenactiviteit,
 - c. een ontgrondingsactiviteit,
 - d. een stortingsactiviteit op zee,
 - e. een Natura 2000-activiteit,
 - f. een jachtgeweeractiviteit,
 - g. een valkeniersactiviteit, tenzij het gaat om een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen geval.
2. Het is verboden zonder omgevingsvergunning de volgende activiteiten te verrichten:
 - a. een bouwactiviteit,
 - b. een milieubelastende activiteit,
 - c. een lozingsactiviteit op:
 - 1°. een oppervlaktewaterlichaam,
 - 2°. een zuiveringstechnisch werk,
 - d. een wateronttrekkingsactiviteit,
 - e. een mijnbouwlocatieactiviteit,
 - f. een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot:
 - 1°. een weg,
 - 2°. een waterstaatswerk,
 - 3°. een luchthaven,
 - 4°. een hoofdspoorweg, lokale spoorweg of bijzondere spoorweg,
 - 5°. een installatie in een waterstaatswerk,

- g. een flora- en fauna-activiteit, voor zover het gaat om een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen geval.

§ 5.1.2 Reikwijdte aanvraag omgevingsvergunning en aanwijzing bevoegd gezag

Artikel 5.7 (aanvraag los of gelijktijdig)

1. Een aanvraag om een omgevingsvergunning kan naar keuze van de aanvrager op een of meer activiteiten betrekking hebben.
2. Met het oog op een doelmatig waterbeheer wordt een omgevingsvergunning voor wateractiviteiten, in bij algemene maatregel van bestuur aangewezen gevallen, los aangevraagd van de omgevingsvergunning voor andere activiteiten als bedoeld in de artikelen 5.1 en 5.4.
3. Een omgevingsvergunning voor een activiteit waarbij de locatie van ondergeschikt belang is, wordt, in bij algemene maatregel van bestuur aangewezen gevallen, los aangevraagd van de omgevingsvergunning voor andere activiteiten.
4. Een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit en een omgevingsvergunning voor een wateractiviteit, met uitzondering van een als wateractiviteit aan te merken beperkingengebiedactiviteit, worden gelijktijdig aangevraagd als:
 - a. die activiteiten betrekking hebben op dezelfde ippc-installatie, of
 - b. op die activiteiten de Seveso-richtlijn van toepassing is.
5. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op aanvragen om wijziging van de voorschriften van een omgevingsvergunning.

Besluit kwaliteit leefomgeving

AFDELING 7.3 INSTRUCTIEREGELS MET HET OOG OP NATUURBESCHERMING

§ 7.3.1 Natuurnetwerk Nederland

Artikel 7.6 (aanwijzing en begrenzing natuurnetwerk Nederland)

1. Bij omgevingsverordening worden de gebieden die het natuurnetwerk Nederland, bedoeld in artikel 2.44, vierde lid, van de wet, vormen, aangewezen en wordt de geometrische begrenzing daarvan vastgelegd.
2. De militaire terreinen OT De Haar, OT De Vlasakkers, OT Havelte West, OT Leusderheide, OT Marnewaard en OT Oirschotse Heide, genoemd in bijlage XIV, onder A, waarvan de geometrische begrenzing bij ministeriële regeling is vastgelegd, maken geen deel uit van het natuurnetwerk Nederland.

Artikel 7.8 (beschermingsregime)

1. Bij omgevingsverordening worden in het belang van de bescherming, instandhouding, verbetering en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van het natuurnetwerk Nederland regels gesteld over:
 - a. regels in omgevingsplannen als bedoeld in artikel 4.2, eerste lid, van de wet; en
 - b. projectbesluiten als bedoeld in artikel 2.23, eerste lid, aanhef en onder a, onder 4°, van de wet.
2. De regels verzekeren in ieder geval dat de kwaliteit en oppervlakte van het natuurnetwerk Nederland niet achteruitgaan, dat de samenhang tussen de gebieden van het natuurnetwerk wordt behouden en dat, als binnen het natuurnetwerk activiteiten worden toegelaten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken of waarden van het natuurnetwerk, deze gevolgen tijdig worden gecompenseerd, zodanig dat de kwaliteit, oppervlakte en samenhang van het natuurnetwerk behouden blijven.
3. Over militaire terreinen en terreinen met een militair object als bedoeld in artikel 5.150, eerste lid, binnen het natuurnetwerk Nederland worden bij omgevingsverordening alleen regels gesteld die verzekeren dat

tijdige compensatie plaatsvindt van de nadelige gevolgen voor het natuurnetwerk door terreinverharding en bouwactiviteiten op die terreinen.

Besluit activiteiten leefomgeving

AFDELING 11.1 ACTIVITEITEN MET MOGELIJKE GEVOLGEN VOOR NATURA 2000-GEBIEDEN OF BIJZONDERE NATIONALE NATUURGEBIEDEN

§ 11.1.1 Algemeen

Artikel 11.6 (specifieke zorgplicht)

1. Degene die een activiteit als bedoeld in artikel 11.1, eerste lid, verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor het belang, bedoeld in artikel 11.2, is verplicht:

- a. alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
- b. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
- c. als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

2. De plicht, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat:

- a. voorafgaand aan het verrichten van activiteiten in, of in de directe nabijheid van een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied kennis wordt genomen van de informatie in het aanwijzingsbesluit van het gebied over de leefgebieden voor vogelsoorten, natuurlijke habitats en habitats van soorten waarvoor het gebied is aangewezen en de daarvoor geldende instandhoudingsdoelstellingen;
- b. wordt nagegaan of op voorhand op grond van objectieve gegevens verslechterende of significant verstorende gevolgen kunnen worden uitgesloten;
- c. als die gevolgen niet kunnen worden uitgesloten: wordt nagegaan welke gevolgen de activiteit kan hebben voor de leefgebieden, natuurlijke habitats en habitats van soorten, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen;
- d. alle passende preventieve maatregelen worden getroffen om verslechterende of significant verstorende gevolgen, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, voor het betrokken gebied te voorkomen;
- e. tijdens en na het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of de getroffen maatregelen de beoogde effecten hebben; en
- f. het verrichten van de activiteit wordt gestaakt, of, als staken van de activiteit redelijkerwijs niet meer mogelijk is, passende herstelmaatregelen worden getroffen als zich, ondanks de getroffen maatregelen, verslechterende of significant verstorende gevolgen voordoen voor de leefgebieden, natuurlijke habitats of habitats van soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

AFDELING 11.2 ACTIVITEITEN MET BETREKKING TOT DIEREN OF PLANTEN IN HET WILD

§ 11.2.1 Algemeen

Artikel 11.27 (specifieke zorgplicht)

1. Degene die een flora- en fauna-activiteit of een activiteit als bedoeld in artikel 11.22, eerste lid, onder b tot en met g, verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de belangen, bedoeld in artikel 11.23, is verplicht:

- a. alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
- b. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
- c. als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

2. Voor flora- en fauna-activiteiten houdt deze plicht in ieder geval in dat:

- a. voorafgaand aan het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid op de locatie waar de activiteit wordt verricht of in de directe nabijheid van die locatie van:
 - 1°. van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten, genoemd in bijlage I bij de vogelrichtlijn, en niet in die bijlage genoemde, geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten als bedoeld in artikel 4, tweede lid, van die richtlijn;
 - 2°. van nature in Nederland in het wild levende dieren of planten van soorten, genoemd in de bijlagen II, IV en V bij de habitatrichtlijn;
 - 3°. dieren of planten van soorten, genoemd in bijlage IX of in de rode lijsten, bedoeld in artikel 2.19, vijfde lid, onder a, onder 3°, van de wet; en
 - 4°. voor die soorten belangrijke leefgebieden of natuurlijke habitats;
- b. als deze aanwijzingen er zijn: wordt vastgesteld of op voorhand op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten voor dieren van die soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten;
- c. als die gevolgen niet kunnen worden uitgesloten: wordt nagegaan welke gevolgen de activiteit kan hebben voor dieren van die soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten;
- d. alle passende preventieve maatregelen worden getroffen om die nadelige gevolgen te voorkomen;
- e. tijdens en na het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of de getroffen maatregelen de beoogde effecten hebben; en
- f. het verrichten van de activiteit wordt gestaakt als de nadelige gevolgen toch niet worden voorkomen, of, als staken van de activiteit redelijkerwijs niet meer mogelijk is, passende herstelmaatregelen worden getroffen.

3. Voor de uitoefening van de jacht en activiteiten om populaties van in het wild levende dieren te beheren of om schade door dieren te bestrijden houdt deze plicht in ieder geval in, dat een ieder die een in het wild levend dier doodt of vangt voorkomt dat het dier onnodig lijdt.

Artikel 11.28 (voorkomen onnodig lijden van dieren)

Een ieder die een in het wild levend dier doodt of vangt, voorkomt dat het dier onnodig lijdt.

§ 11.2.3 Flora- en fauna-activiteiten: omgevingsvergunning soorten habitatrichtlijn

Artikel 11.46 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen soorten habitatrichtlijn: schadelijke handelingen)

1. Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor:

- a. het in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onder a, bij de habitatrichtlijn, bijlage II bij het verdrag van Bern of bijlage I bij het verdrag van Bonn;
- b. het opzettelijk verstoren van dieren als bedoeld onder a;
- c. het in de natuur opzettelijk vernielen of rapen van eieren van dieren als bedoeld onder a;

- d. het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld onder a; en
- e. het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onder b, bij de habitatrichtlijn of bijlage I bij het verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied.

2. Het verbod geldt niet als:

- a. het verrichten van de activiteit op grond van een andere wet is toegestaan en is voldaan aan artikel 16, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of
- b. de activiteit uitvoering geeft aan:
 - 1°. een instandhoudingsmaatregel als bedoeld in de artikelen 3, eerste lid en tweede lid, onder b, c en d, en 4, eerste lid, eerste zin, en tweede lid, van de vogelrichtlijn of artikel 6, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of
 - 2°. een passende maatregel als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn.

3. Onder de soorten, bedoeld in het eerste lid, onder a, worden niet begrepen de soorten, bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn.

§ 11.2.4 Flora- en fauna-activiteiten: omgevingsvergunning andere soorten

Artikel 11.54 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen andere soorten: schadelijke handelingen)

1. Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor:

- a. het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder A;
- b. het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren als bedoeld onder a; en
- c. het opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van vaatplanten van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder B.

2. Het verbod geldt niet als:

- a. het gaat om het doden of vangen van de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis, of om het beschadigen of vernielen van hun vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden;
- b. het verrichten van de activiteit op grond van een andere wet is toegestaan en is voldaan aan de eisen die zijn opgenomen artikel 8.74I van het Besluit kwaliteit leefomgeving; of
- c. de activiteit deel uitmaakt van:
 - 1°. een instandhoudingsmaatregel als bedoeld in de artikelen 3, eerste lid en tweede lid, onder b, c en d, en 4, eerste lid, eerste zin, en tweede lid, van de vogelrichtlijn of artikel 6, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of
 - 2°. een passende maatregel als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn.